

HANS CHRISTIAN ANDERSEN

A LEN

Böngésző játék

Virágjában állt a len, kibontotta halványkék szirmait, amelyek olyan selymesek voltak, mint a légy szárnya, s még annál is finomabbak. A napsugarak meleg ujjai végigsimogatták a lent, a felhők esőt permeteztek rá, s ez éppolyan jót tett neki, mint a kisgyerekeknek a fürdés, és utána az édesanyja csókja - megszépül tőle a gyermek. A len is megszépült.

- Az emberek mind azt mondják, szép vagyok, ahogy itt állok! - nyújtzkodott jólesően a len. - Karcsú és magas a szárám, egyszer még gyönyörű darab vásznat szőnek belőlem. Milyen boldog is vagyok! Nincs nálam boldogabb a kerek világon! Jól megy dolgom, s viszem is valamire! Hogy éltet a napfény, hogy üdít az eső! Végtelenül boldog vagyok, a legeslegboldogabb ezen a világon!

- Jó, jó! - intették le a sövénykarók. - Csakhogy te nem ismered ám a világot! Mi jól ismerjük, elhiheted, eleget éltünk, látod, csupa bütyök a testünk a vénségtől. Azt mondjuk hát neked:

*Haj-haj, hajladozz,
csak virulj, csak ringadozz -
vége lesz a dalnak!*

- Dehogyan lesz vége! - kiáltotta a len. - Holnap újra kisüt a nap, esőzuhany fürdet, s minden tagomban érzem a növekvést, a virágzás gyönyörűségét! Én vagyok a legboldogabb istenteremténye!

Hanem egy napon emberek léptek mellé, üstökön ragadták, és kiszakították a gyökerét a földből, ami nagyon fáj neki. Aztán vízbe tették - majd megfulladt, tűz fölé akasztották - majd elégett: rettenetes szenvedés volt.

- Nem mehet mindig jól a sorom! - vigasztalta magát bölcsen a len. - Aki nem próbál egyet-mást, nem lesz soha okosabb.

Pedig még csak most következett a legrosszabb. Áztatás és szárítás után összetörték, és megtilolták a lent - ő persze nem tudta, hogy így nevezik ezt a kínzatást. Aztán a rokkára került - srrr! Úgy fáj minden rostja, hogy csak nagy nehezen tudta összeszedni a gondolatait.

"Voltam boldog is, végtelenül boldog! - mondta magában a tenger szenvedése közt. - Örüljünk a jónak, amiben részünk volt, azt senki sem veheti már el tőlünk. Örüljünk, örüljünk - jaj!" - Még a szövőszéken is ezt mondogatta. Aztán véget ért a sok megpróbáltatás, újjászületett a len: szép fehér vászon lett belőle. Egy darabba szőtték minden ízét, valamennyi rostját.

- Ez aztán csodálatos! - álmélikodott el magán a len. - Sohase hittem volna. Mégiscsak boldog teremtes vagyok én! No, a sövénykarók se igen tudták, mire mondják:

*Haj-haj, hajladozz,
csak virulj, csak ringadozz -
vége lesz a dalnak!*

Dehogyan lesz vége! Most kezdődik csak igazán. De boldog is vagyok! Megszenvedtem érte, az igaz, de vittem is valamire! Ki lehet nálam boldogabb? Erős vagyok, mégis finom, fehér, mint a hó, és milyen nagy! Nemesebb dolog ez mégis, mint növénynek lenni, még ha virágunk is! Mert nem ápol senki, vizet is csak akkor kapunk, ha megszánnak a felhők! Bezzeg most gondomat viselik! Minden áldott nap megforgatnak, öntözőkannából locsolgatnak, még beszédet is mondott rólam a tiszteletes asszony, dicsért, hogy az egész faluban én vagyok a legszebb darab vászon. Boldogabb már nem is lehetnék!

Aztán bevitték a vásznat a házba, s az ollóval nekiálltak. Jaj, hogy vágták, hasogatták, hogy szurkálták a tüvel! Bizony nem bántak vele kíméletesen, kijutott neki megint a szenvedésből. Végül egy tucat fehéreneműt varrtak belőle; éppen tizenkét darabra futotta a vászomból.

- Most aztán igazán vittem valamire! Úgy látszik, ez volt a végső rendeltetésem. Végre hasznára lehetek a világnak, s ez nemcsak kötelességem, de igaz gyönyörűségem is! Tizenkét felé osztottam magam, de egy test, egy lélek vagyunk mind a tizenketten. Milyen boldogság ez!

Eltelt néhány esztendő, s mivel minden halandó, a tucat fehérenemű is a végét járta.

- Semmi sem tarthat örökké! - mentegetőzött a tucat minden egyes darabja. - Szívesen szolgáltunk volna tovább, de lehetetlen!

Végül rongyokra hasogatták őket, s azt hitték, hogy most aztán vége a világnak. Maguk sem tudták, mi történik velük: széttépdesték, beáztatták és megfőzték őket. De az isten megint fölvitte a dolgukat: szép sima, fehér papiros lett belőlük.

- Ez aztán a meglepetés! - kiáltott fel boldogan a papiros. - Finomabb vagyok, mint valaha, s mostantól fogva írnak majd a hátamra. Mi minden szépet írnak rám! Ez még csak a szerencse!

Jól sejtette: a legszebb meséket, történeteket írták a hátára, s aki elolvasta, jobb és okosabb lett tőle. A papiros hát nemes szolgálatot tett az emberiségnek.

- Ezt álmodni se mertem volna szerény kis kék virágú mezei növény koromban! - lelkesedett a papiros. - Eszemben sem fordult meg, hogy én valaha is örömet meg tudást vihetek az emberek közé! S mégis így lett. Isten a tanúm, hogy nem tülekedtem, nem tettem többet, mint ami gyöngé erőmtől telt, hogy megélhessek. És most a legnemesebb örömben és megbecsülésben van részem! Valahányszor úgy gondolom, hogy csakugyan vége lesz a dalnak, mindig nagyszerűbb életre születek újjá. Azt hiszem, most majd utazni küldenek messze tájakra, hogy minden ember olvashassa, amit a hátamra írtak. Igen, biztosan így lesz. Valamikor kék szirmú kis virágokat dajkálgattam, most pedig szép gondolatokat - azok a virágaim. Én vagyok a legboldogabb az egész földkerekségen!

De a papirost nem világjárni küldték, hanem a nyomdába, s ott kinyomtatták nem egy, hanem sok száz könyvbe, mert így jóval több embernek szerzett hasznot és élvezetet, mintha csak néhány papírlap alakjában járja be a világot. Különben is egykettőre elrongyolódott volna.

- Így a legokosabb! - mondta a papiros. - Hogy is nem jutott ez eszembe! Itthon maradni is jó, békén üldögélni - úgy tisztelnék majd, mint egy mesemondó nagyapót. Mert mégiscsak én vagyok az, akire írtak, az én hátamra folytak a tollból a gyönyörű szavak! Maradok hát, a könyvek meg helyettem járják a világot. Így sokkal okosabb. De boldog is vagyok, istenem!

A tintával telerótt lapokat összegöngyölték és félretették.

- Munka után édes a pihenés! - sóhajtott a jólesőn a hajdani len. - Nem árt, ha az ember elgondolkodik egy kicsit a világ folyásán, meg azon, mi is lakozik a lelkében. Most majd lesz időm elmélkedni azon, amit a hátamra írtak. A legfőbb kötelesség megismerni önmagunkat! Vajon mi lesz a sorsom? Bizonyos, hogy újjászületek még nemesebb életre, hiszen eddig mindig csak fölfelé vitt az utam.

Egy nap aztán elővették az egész papírtekereszt. Letették a tűzhely mellé, hogy begyűjtsanak vele, mert az efféle papírt nem szabad eladni a szatócsnak, hogy sajtot vagy cukrot csomagoljon bele. A ház aprónépe körülállta a tűzhelyet, látni akarták, hogy lobban lángra, hogy röppen fel belőle a pirosan izzó, könnyű pernye, aztán hogy feketedik, zsugorodik össze. Olyanok az izzó kis pernyék, mint az iskolásgyerekek, amikor kisorjáznak az iskola kapuján; a legutolsó pernye a tanító úr, akkor jelenik meg a sor végén, amikor már nem is számít rá az ember.

A hajdani boldog len minden egyes papírlapját rádobták a tűzre. - Huh! - lobbant föl a papiros; olyan magasra csaptak belőle a lángok, amilyen magasra sohasem emelhette kis

kék virágait a len; úgy világított, ahogy még hófehér vászonkorában sem. Egyszerre felizzott a piros minden írott betűje, s lángba borultak a szavak, a gondolatok.

- Most aztán egyenesen a napba repülök! - lelkesedett a láng, s mintha ezer hang mondta volna utána. Fönn, a kürtő nyílásán, vörösén csaptak ki a lángok. Emberi szemmel nem látható, parányi lények, kicsi tűztündérek lebegtek közöttük, éppen annyi, mint ahány virága volt valamikor a lennek. Könnyebbek voltak a lángnál is, amelyből születtek, s mikor a papírból csak néhány összezsugorodott, fekete kis lemez maradt meg, utoljára eltáncoltak fölötte, s ahol a lábuk érintette, pirosan felizzott még egyszer a papír. Csodálatos látvány volt, a gyerekek körülállták a tűzhelyet, s egy hang valahol azt énekelte:

*Haj-haj, hajladozz,
csak virulj, csak ringadozz -
vége mára dalnak!*

De láthatatlan, parányi tűztündérek visszafeleltek neki:

- Bizony a dalnak nincs vége soha! Ez a legcsodálatosabb a világon! Én tudom, s a földön senki sem lehet boldogabb nálam!

De a gyerekek nem hallották az éneket, se a feleletet - nem is értették volna. Így is van jól, a gyerekeknek nem kell mindent tudnia.

Forrás: Hans Christian Andersen, *A szerencsetündér sárcipője*, Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1967, 132-136. Fordította és a gyerekeknek átdolgozta Rab Zsuzsa.

<http://mek.oszk.hu/00300/00309/00309.htm#36>